

A silhouette of a person wearing a helmet and riding a bicycle on a frozen lake. The sun is low on the horizon, creating a bright glow and reflecting on the ice. The sky is a mix of blue and orange.

# Lapsivaikutusten arviointi (LAVA) nuorisotalojen aukioloajoista

Päivi Mäki

sivistysjohtaja

Lapsiystävällinen kunta -koordinaattori



HYVÄ, PAREMPI, LIMINKA. LAPSILLE.





## Mikä ihmeen LAVA?

- Päätökset, jotka koskettavat suoraan tai välillisesti lapsia, tulee arvioida lapsivaikutusten näkökulmasta.
- Lapsivaikutusten arvioinnissa eli LAVA-prosessissa arvioidaan päätösvaihtoehtojen vaikutuksia lapsen oikeuksien toteutumiseen, mm.:
  - lasten hyvinvointi, terveys, turvallisuus, yhdenvertaisuus, osallisuus.
- Vaikutusten ennakoarviointi mahdollistaa päätösvaihtoehtojen vertailun.
- Päätöksen vaikutuksia lapseen ja lasten elämään myös seurataan ja arvioidaan.

(Lähde: Lapsiasiavaltuutetun toimisto)



## Milloin LAVA tulisi tehdä?

- Kun asia/päätös koskee laajaa joukkoa lapsia, erityisesti haavoittuvassa asemassa olevia lapsia.
- Kun päätöksen vaikutukset ovat pitkäkestoisia, laajoja tai pysyviä.
- Kun asialla voi olla yhteisvaikutuksia muiden valmisteilla olevien päätösten kanssa.
- Kun kyseessä on kokonaisuus, jossa ei ole vielä valmiita toimintamalleja.
- Kun tehtyä päätöstä on mahdoton perua tai korjata.
- Kun asia sisältää paljon punnintaa ja on kiistanalainen.
- Kun on vaara, että päätös voi heikentää lasten asemaa tai oikeuksia.

### **Kuinka tunnistaa, riittääkö suppea vai tarvitaanko laaja LAVA?**

- Jos päätöksellä on *merkittävä vaikutus* lapseen/lapsiin, tarvitaan yksityiskohtainen ja laaja lapsivaikutusten arviointi (Ks. Lapsenoikeuksienkomitea, yleiskommentti 14)
- Tapauskohtaisesti ratkaistava.

# Lapsen edun arvioinnista

- Lapsen/lasten etu arvioidaan aina tapauskohtaisesti
- On otettava huomioon lapsen oikeuksiin, hyvinvointiin, kehitykseen ja arkeen liittyvät tekijät
- **Lapsen edun arviointi tähtää siihen, että löydetään lapsen edun kannalta paras mahdollinen ratkaisu, lapsen edulla on ensisijainen painoarvo**
- Arvioinnissa on noudatettava tiettyjä menettelytapoja (myös LAVAssa)
  - Menettelytavat varmistavat, että lapsen etu tulee arvioiduksi ja huomioiduksi asianmukaisesti
- Vaatii monensuuntaista punnintaa

# Arvioinnissa huomioitavat tekijät ja esimerkkikysymyksiä



## • Lapsen näkemykset

- Mitä mieltä ovat lapset, joita päätös koskee? Miten heidän näkemykset huomioidaan? Onko heillä riittävästi tietoa asiasta?

## • Lapsen hyvinvointi ja arki

- Miten päätös vaikuttaa lapsen oikeuteen riittävään vapaa-aikaan ja leikkimahdollisuuksiin? Entä liikuntaan? Elintasoon ja toimeentuloon?

## • Huolenpito, suojaaminen ja turvallisuus

- Vaikutukset psyykkiseen, fyysiseen, sosiaaliseen turvallisuuteen?
- Kasvu- ja elinympäristöön?
- Lapsen yksityisyyden suojaan?
- Riskit ja haitat ilmastonmuutos huomioiden?

## • Koulutus ja varhaiskasvatus

- Vaikutukset oikeuteen saada sisällöllisesti laadukasta opetusta ja varhaiskasvatusta?

## • Lapsen identiteetti ja tausta

- Vaikuttaako päätös eri tavoin eri alueilla asuviin lapsiin?
- Entäpä onko vaikutuksissa eroa riippuen esim. lasten sukupuolesta, seksuaalisesta suuntautumisesta, alkuperästä, kielestä, uskonnosta, perheen tulotasosta?

## • Lapsen haavoittuva asema

- Päätöksen erityisvaikutukset esim. Köyhien perheiden lapsiin, vammaisiin, kodin ulkopuolelle sijoitettuihin tai eri vähemmistöihin kuuluviin lapsiin?
- Miten turvataan erityisesti jo valmiiksi haavoittuvassa asemassa olevien lasten oikeudet?

## • Lapsen perheen ja muiden ihmissuhteiden vaaliminen

- Vaikutukset lasten läheisiin perhe- ja ihmissuhteisiin, kaverisuhteisiin?
- Vaikutukset syrjäytymiseen?

## • Lapsen terveys

- Vaikutukset fyysiseen ja psyykkiseen terveyteen ja oikeuteen saada hoitoa/terveyspalveluja?
- Sairastumis-, onnettomuus-, tapaturmariskeihin?

Julkisella vallalla on  
velvollisuus turvata perus-  
ja ihmisoikeudet (Perustuslaki 22 §)

Lapsen edun ensisijaisuus  
(*Lapsen oikeuksien sopimus, artikla 3*)

*“Kaikissa  
hallintoviranomaisten toimissa ja  
päätöksissä, jotka koskevat lapsia, on  
ensisijaisesti otettava huomioon  
lapsen etu.”*

(Lapsen oikeuksien komitean yleiskommentti nro.  
14.)





## Lapsen edun ensisijaisuus

- Kaikissa lasta koskevissa päätöksissä ja toimenpiteissä on otettava huomioon lapsen etu ja annettava sille etusija päätösharkinnassa (Lastenoikeuksien sopimus (LOS) 3. art)
- Täppä Dynasty-päätöksessä?
  - Lapsia ovat kaikki alle 18-vuotiaat
  - Yksittäistä lasta koskevat päätökset
  - Lapsia ryhminä koskevat päätökset (LAVA)
- Lapsen etu on kaikkien lapsen oikeuksien kokonaisuus
- Lapsen edun ensisijaisuus
  - Oikeus itsessään
  - Tulkintaperiaate, lapsen etu -silmälasit
  - Edellyttää tiettyjä menettelytapoja





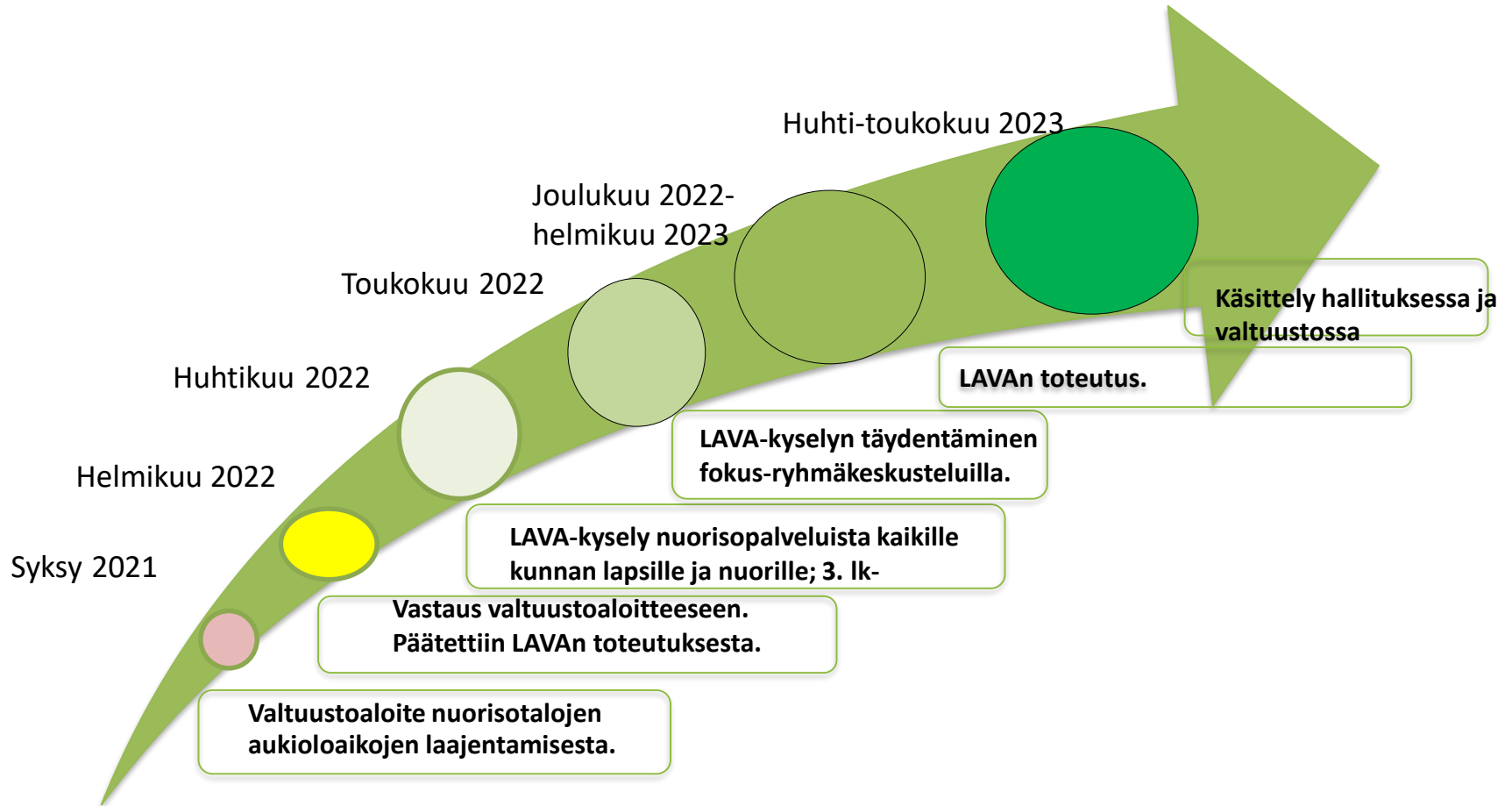
## Lähtökohtia Limingan pilotti-LAVAan

- Luottamushenkilön valtuustoaloite nuorisotalojen aukioloaikojen lisäämisestä.
- Lapsiystävällinen kunta -toimintamallin mukaan aikuisten ei tulisi keskenään päättää lapsia koskevista asioista.
- Limingassa haluttiin ottaa lapset ja nuoret mukaan nuorisotalojen aukioloa koskevaan asiaan ja kehittää nuorisopalveluiden toimintaa lasten ja nuorten näkemysten perusteella.
- Lasten ja nuorten näkemykset nuorisotalojen aukioloajoista päätettiin selvittää osana lapsivaikutusten arviointia.
- Nuorisotalojen aukiolosta päätettäessä otetaan huomioon lapsivaikutusten arvioinnin tulos.





# LAVA-prosessin eteneminen





## LAVAn toteutus

- Arviointi tehtiin Kuntaliiton *Sähköisen hyvinvointikertomuksen* alustalla olevaan valmiiseen EVA-pohjaan.
- Arvioinnin toteutti Lapsiystävällinen kunta - rukkaryhmä, johon kuuluvat:
  - liikuntapalvelupäällikkö,
  - nuorisopalvelupäällikkö, harrastustoiminnan suunnittelija, HaLi-koordinaattori,
  - varhaiskasvatusjohtaja, soveltavan liikunnan koordinaattori, viestintäpäällikkö ja sivistysjohtaja eli LYK-koordinaattori.
- LAVA-kyselyllä kerätyt lasten ja nuorten näkemykset nuorisopalveluista ja erityisesti nuorisotalojen aukioloajoista olivat ensiarvoisen tärkeitä arviointia tehtäessä, samoin fokusryhmäkeskustelun tulokset.

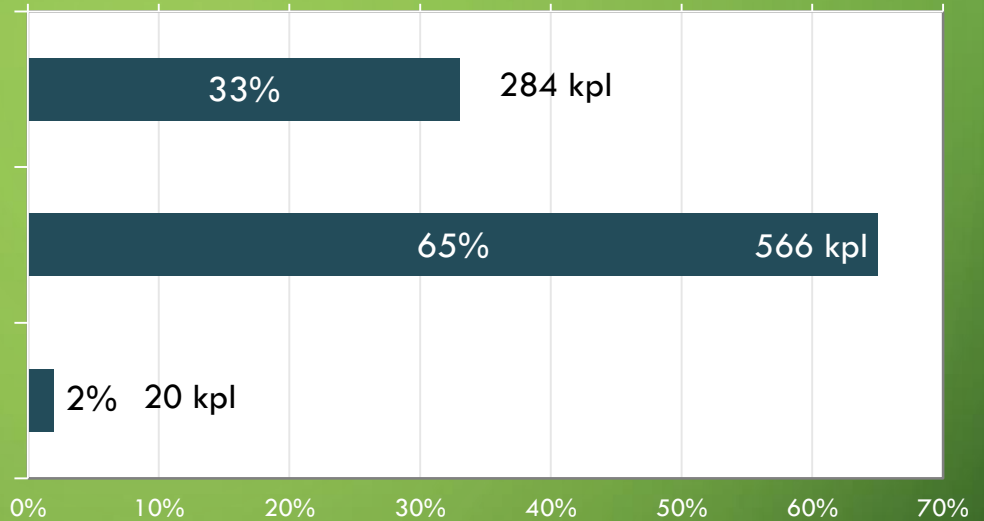


# LAVA-kysely nuorisotalojen aukioloajoista huhtikuussa 2022

## VASTAAJAT

- Vastauksia 870

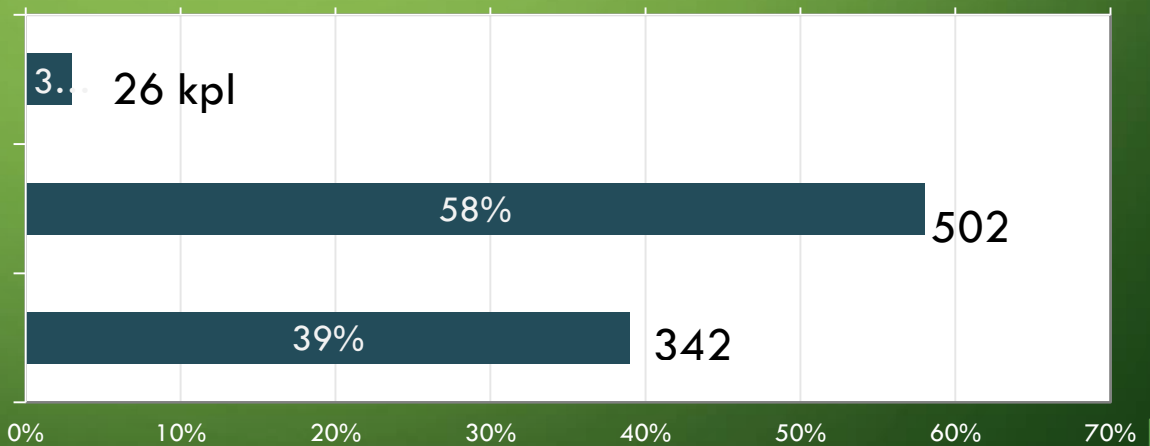
a) 7–12 v.



b) 13–17 v.

c) yli 17 v.

a) 91 930 ALA-TEMMES



b) 91 910 TUPOS

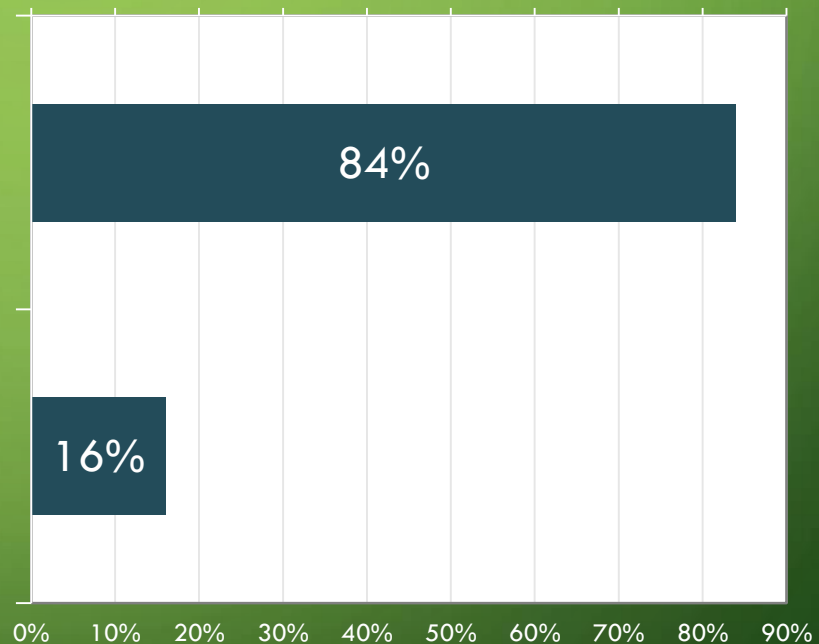
c) 91 900 LIMINKA



# TYTYTYVÄISYYS AUKIOLOIHIN

Olen tyytyväinen nuorisotalojen  
aukioloaikoihin.

Aukioloajoissa on paranettavaa.  
Kerro, miten haluaisit parantaa  
aikatauluja, jotta ne vastaisivat  
toiveitasi.



## YHTEENVETOA NUMEROIN

- Nuorisopalveluiden kautta tavoitettujen nuorten määrä:
  - Nuorisotilatoiminta: 433 lasta ja nuorta
  - Leirit ja retket: 245 lasta ja nuorta
  - Nuorisotyö koulussa: 836 lasta ja nuorta
  - Kerhot: 191 lasta ja nuorta
  - Tapahtumat: 327 lasta ja nuorta
  - Erityisnuorisotyö ja pienryhmätoiminta: 112 lasta ja nuorta
  - Muuta nuorisopalveluiden järjestämää toimintaa: 151 lasta ja nuorta



- YHTEENVETO LASTEN NÄKEMYKSISTÄ**
1. Itse nuorisotalo tilana ei pelkästään riitä. Merkitystä on sillä, mitä nuorisotalolla tapahtuu.
  2. Toivottiin, että nuorisotalot olisivat auki heti koulupäivän jälkeen, jotta kuljetuksessa olevilla oppilailla olisi parempi mahdollisuus käydä nuorisotalolla.
  3. Kolme suosituinta toimintoa olivat: leirit, retket ja tapahtumat.



## Sinulla ei ole valittua dokumenttia

Valitse olemassa oleva valikosta, tai luo uusi.

VALITSE DOKUMENTTI ▾

⊕ UUSI SHVK-DOKUMENTTI

⊕ UUSI EVA-DOKUMENTTI

⊕ UUSI MUU-DOKUMENTTI

### Dokumentit ja kansiot

#### SHVK-dokumentit

Hyvinvointikertomus 2013 - 2016

LAAJA HYVINVOINTIKERTOMUS  
2017 - 2020

LAAJA HYVINVOINTIKERTOMUS 2021 -  
2025

Vuosiraportti 2013

Vuosiraportti 2014

Vuosiraportti 2015

VUOSITTAINEN RAPORTTI 2016

VUOSITTAINEN RAPORTTI 2017

VUOSITTAINEN RAPORTTI 2019

VUOSITTAINEN RAPORTTI 2023

#### EVA-dokumentit

LAVA nuorisotalojen aukioloajoista  
2022-2023

Limingan EVA

#### Muut dokumentit

Kuntakortti





# Päätösvalitukset

## 5 Päätösvalitusten vaikutusten tarkastelua



Päivitetty viimeksi: paivi.maki@liminka.fi 13.04.2023 10:35

Vaihtoehto	Kuvaus
VE 1 Tupoksen ja keskustan nuorisotalot ovat avoinna vuoroviikonlopuin	Limingan koulukeskuksessa sijaitseva nuorisotalo Linu ja Tupoksen Huiske. Nuorisotiloilla pidetään pienten vuoroja 1.- 6.-luokkalaisille klo 13–16 ja isojen vuoroja 13–17 vuotiaille klo 17–20. Perjantaisin pidetään yökahvilaa isoille klo 17–22. Molemmat nuorisotilat ovat auki lauantaisin kerran kuukaudessa. Aukiolosta ilmoitetaan nuorisopalveluiden some-kanavien kautta ja koulujen info-tv:llä.
VE 2 Tupoksen ja keskustan nuorisotalot ovat auki perjantai- ja lauantai-iltoina	Kummankin kyläkeskuksen nuorisotalot ovat auki sekä perjantai- että lauantai-iltoina klo 22 asti. Kummassakin nuorisotalossa on kumpanakin viikonloppuiltana vähintään kaksi nuorisotyöntekijää töissä.
VE 3 Tupoksen ja keskustan nuorisotalot ovat avoinna vuoroviikonlopuin, mutta aukioloaikoja päivitetään lapsilta ja nuorilta kerätyn palautteen perusteella	Linu ja Huiske ovat auki perjantaisin, jolloin pidetään yökahvilaa isoille klo 17–22. Kumpikin nuorisotalo on auki yhtenä lauantaina kuukaudessa. Aukiolosta ilmoitetaan nuorisopalveluiden some-kanavien kautta ja koulujen info-tv:llä. Nuorisotalojen aukioloaikoja räätälöidään niin, että myös kuljetuksessa olevat oppilaat voivat käydä nuorisotalolla ja nuorisotoimintaa viedään myös esimerkiksi Ala-Temmekselle. Nuorten toiveiden mukaisesti nuorisotalojen aukioloaikoja ei muuteta, mutta nuorisotaloille tuodaan entistä enemmän toimintaa ja tapahtumia, kun talot ovat auki. Kyselyn perusteella aukioloaika ei ole ratkaiseva näkökulma, vaan nuorisotalolla tapahtuvan toiminnan sisältö.



# Päätösvaihtoehtojen arviointi eri näkökulmista

## 7 Päätösvaihtoehtojen vertailu



Päivitetty viimeksi: paivi.maki@liminka.fi 13.04.2023 10:35

ORGANISAATIO JA HENKILÖSTÖ ▾				
Ihminen/Asukas				
Ympäristö				
Organisaatio ja henkilöstö	n ja keskustan nuorisotalot vuoroviikonlopuin	VE 2 Tupoksen ja keskustan nuorisotalot ovat auki perjantai- ja lauantai-iltoina	VE 3 Tupoksen ja keskustan nuorisotalot ovat avoimna vuoroviikonlopuin, mutta aukioloaikoja päivitetään lapsilta ja nuorilta kerätyn palautteen perusteella	
Talous ja elinvoima				
Lapset ja nuoret				
Koulutus ja varhaiskasvatus				
Koulutus ja varhaiskasvatus.				
Kaikki näkökulmat				
Pitkä aikaväli	2	1 2	1 3	
		Kuntastategian lupaus teemme yhdessä. Uudistumme ja	Kuntastategian mukaan Liminka on uudistuva ja kekseliäs kunta. Uusi	



## YHTEENVETO LASTEN NÄKEMYKSISTÄ JA JOHTOPÄÄTÖKSET

1. Itse nuorisotalo tilana ei pelkästään riitä. Merkitystä on sillä, mitä nuorisotalolla tapahtuu.
2. Toivottiin, että nuorisotalot olisivat auki heti koulupäivän jälkeen, jotta kuljetuksessa olevilla oppilailla olisi parempi mahdollisuus käydä nuorisotalolla
3. Kolme suosituinta toimintoa olivat: leirit, retket ja tapahtumat
  - Jos nuorisotalojen aukioloa viikonloppuisin laajennettaisiin, käytössä olisi huomattavasti vähemmän resurssia niihin toimintoihin, joita lapset nuorisopalveluilta odottavat.
  - Aukioloaikoja sovitetaan lasten arkeen sopiviksi.
  - Resursoidaan erityisesti niihin toimintoihin, joita lapset pitävät tärkeimpinä ja joilla voidaan lisätä yhdenvertaisuutta lapsien välillä (esim. kuljetusoppilaat).

kuulutusoppilaat).  
lisätä yhdenvertaisuutta lapsien välillä (esim.  
joita lapset pitävät tärkeimpinä ja joilla voidaan  
➤ Resursoidaan erityisesti niihin toimintoihin  
➤ Aukioloaikoja sovitetaan lasten arkeen sopiviksi.





# Yhteenvedo, päätoesitys, arviointi- ja seurantasuunnitelma

## 8 Yhteenvedo ja johtopäätökset päätösvaihtoehtojen vertailusta

Päivitetty viimeksi: 12.04.2022 11:16

Päätösvaihtoehtoja vertailtaessa tarkasteltiin lyhyen ja pitkän aikavälin vaikutuksia. Vaihtoehtoja tarkasteltiin useista lapsen elämää määrittävistä näkökulmista: yhdenvertaisuus ja tasa-arvo, lasten identiteetti ja tausta, osallisuus, yhteisöllisyys ja vaikuttamismahdollisuudet, lasten haavoittuva asema, turvallisuus, palveluiden saatavuus, saavutettavuus ja digitaalinen esteettömyys sekä lasten terveys. Vertailussa tarkasteltiin myös organisaatio-, henkilöstö- ja talousnäkökulmia, mutta painopiste oli lasten näkökulmissa. Päätösvaihtoehtoja perusteltaessa hyödynnettiin keväällä 2022 lapsille ja nuorille tehtyä kyselyä nuorisopalveluista (NuPa), joissa kartoitettiin erityisesti näkemyksiä nuorisotalojen aukioloajoista.

Nuorisopalveluiden kyselyn mukaan nuorisotalojen aukiolo kumpanakin viikonlopun päivinä (Vaihtoehto 1) ei ole kovin merkityksellinen asia tarkasteltaessa nuorisopalveluita kokonaisuutena. Jopa 84 % nuorista on tyytyväinen nuorisotalojen aukioloaikoihin. Sen sijaan nuoret toivovat enemmän tapahtumia, teenakerhoja ja retkiä. Nuorisotalojen aukiolo kumpanakin viikonlopun päivinä vie paljon resursseja työntekijöiltä, joten työaikaa ei jää riittävästi toivotun toiminnan (Vaihtoehto 3). Toivotaan esimerkiksi, että nuorten vuoro (13-16 v.) alkaisi heti koulupäivän jälkeen. Tämä palvelisi mm. kuljetusoppilaita ja lisäksi näin lasten yhdenvertaisuute palveluiden saannissa. Toivottiin, että yläkoululaiset voisivat käydä alakoululaisten vuorolla. Lisäksi toivottiin, että nuorisotalolla voisi käydä luokan kanssa, jotta paikka tulisi tytäksi. Luokan kanssa käyminen tapahtuisi luonnollisesti koulupäivän aikana. Kyselyn mukaan kouluunsiirtyä on muuto, jolla tavoitetaan eniten lapsia ja nuoria. Vain yksittäisissä vastauksissa tulee toive nuorisotalojen aukiolosta kumpanakin viikonloppuitana (Vaihtoehto 2).

Arvioitaessa nuorisotalojen aukioloaikoja lasten identiteetin ja taustan näkökulmasta eri vaihtoehdot näyttävät merkityksellisiltä. Nuorisotalojen aukioloaikojen lisääminen ja yleensäkin talotoimintaan panostaminen suuntaa nuorisopalveluiden resursseja yksipuoliseen toimintaan ja vie resursseja muusta nuorisotoiminnasta, kuten retkistä, leireistä ja erilaisista tapahtumista. Limingassa osalla perheistä on vahva uskonnollinen herätysliiketausta. Nämä lapset eivät käy nuorisotaloilla, mutta osallistuvat muuhun nuorisotyöhön. Jos resursseja kohdennetaan pääasiassa talotoimintaan, nämä lapset joutuvat eriarvoiseen asemaan. Viikonloppuaukioloajoista vapautuvaa resursseja voidaan suunnata eri kieliryhmille, esim. ukrainalaisille lapsille, pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaille ja muille haavoittuvassa asemassa oleville lapsille ja vähemmistöryhmille.

Lava-prosessin aikana Liminkaan on saatu perustettua nuorisokahvila Limingan kyläkeskuksessa sijaitsevaan entiseen kauppakiinteistöön joulukuun 2022 alussa. Nuorisokahvila oli yksi Limingan lapsiystävällinen kunta (LYK) tavoitteista. Nuorisokahvila on auki iltaisin ja tarjoaa turvallisen kohtaamispaikan iltaisin myös hieman vanhemmille nuorille. Nuorisokahvila on auki toisinaan myös viikonloppuitaisin ja täydentää näin nuorisotalojen viikonloppuitaisten aukioloa.

Nuorisotaloilla käyvät nuoret kokevat nuorisotalot tärkeiksi. Kunnassa on kuitenkin paljon lapsia ja nuoria, jotka eivät käy nuorisotaloilla, mutta odottavat mielekästä toimintaa, kuten leirejä, retkiä ja tapahtumia. Myös osana koulupäivää tai heti koulupäivän jälkeen toteutettavat tapahtumat ovat tärkeitä, koska myös koulukuljetuksessa olevat oppilaat voivat osallistua niihin. Nuorisotalojen aukiolon lisääminen ei ole lasten ja nuorten mielestä tärkein toimenpide, vaan ylipäänsä erilaisten nuorille suunnattujen tapahtumien ja toiminnan järjestäminen ja nuorisotalotoiminnan kuin koko nuorisopalveluiden toiminnan kehittämiseen.

## 9 Päätoesitys

Päivitetty viimeksi: paivi.maki@liminka.fi 12.04.2022 11:15

Limingan Lapsiystävällinen kunta -rukousryhmä esittää vastauksena Limingan nuorisotalojen aukioloaikoja koskevaan valtuustosaloitteeseen vaihtoehtoa, jonka mukaan Tupoksen ja Limingan keskustan nuorisotalot ovat avoimia vuoroviikonloppuihin, mutta aukioloaikoja päivitetään lapsilta ja nuorilta kerätyn palautteen perusteella.

## 10 Päätöksen seuranta- ja arviointisuunnitelma

Päivitetty viimeksi: paivi.maki@liminka.fi 12.04.2022 15:01

Yhteenvedon päätöksen vaikutuksia arvioidaan päätöksenteon jälkeen. Nuorisotalojen aukioloa ja vaihtoehtoa seurataan Kuntaliiton tuottamalla nuDo-tilastointijärjestelmällä, jolla päivitetään lapsilta ja nuorilta kerätyn palautteen perusteella. Nuorisotalojen aukioloa koskevaa päätöstä arvioidaan seuraavan vuoroviikonloppuitaisten aukioloaikoja koskevaan valtuustosaloitteeseen ja nuorisopalveluiden kyselyyn.





**Kiitos!**

**Päivi Mäki**

**FT, sivistysjohtaja**

[paivi.maki@liminka.fi](mailto:paivi.maki@liminka.fi)

**040-670 5486**